

CATALANISME ÉS AVUI EUROPEÏSME

Eduard Vallory

DIRECTOR DE LA BARCELONA GSE
I MEMBRE DEL CONSELL ASSESSOR
DE LA FCE

Molt probablement el curs polític que ara comença a Catalunya serà determinant respecte al possible assoliment d'estructures d'Estat pròpies. Això és conseqüència de l'evolució de dues crisis paral·leles: la crisi de la possible acomodació de Catalunya en un Estat espanyol plurinacional, que va culminar amb la sentència de l'Estatut; i la crisi econòmica, que ha posat en evidència les conseqüències socials del dèficit fiscal que està ofegant l'autogovern català.

Com Ferran Mascarell va [escriure](#) fa més de dos anys, amb la negativa espanyola d'acceptar la proposta catalana d'acomodació nacional s'ha evidenciat per a una gran part de la població la necessitat d'un Estat propi favorable, "l'exigència d'un estat que respongui amb eficiència als seus interessos i necessitats. Els catalans voldrem per sempre un estat eficient i propi. Si és exclusiu o és compartit només dependrà del fet que en el futur sigui possible un pacte entre iguals".

En aquest procés, però, el debat sobre el futur de Catalunya no pot separar-se del debat sobre el futur d'Europa. L'aspiració nacional catalana va néixer del fracàs d'un projecte liberal de nació espanyola el XIX, i per tant com a projecte alternatiu d'una societat amb aspiracions de modernitat. Però Catalunya no va assolir la seva independència quan es creaven els Estats-nació moderns, i per tant no ha caigut en el model de sobirania de Westfàlia avui caduc que té en la Unió Europea l'únic intent d'alternativa.

Fa més d'una dècada, Anthony Guiddens va escriure que la Unió Europea era molt més que una iniciativa dels països del nostre continent: era un primer pas cap a una reformulació de la composició política del planeta. De la llei de la selva a l'Estat de dret. I el model de major integració en què ha d'evolucionar la Unió Europea (estats amb prou incentius com per cedir sobirania real a escala democràtica supranacional) és la millor resposta. En particular, sent Europa el continent on han esdevingut les més cruentes guerres del segle XX.

Així doncs, la relevància d'aquest curs ve donada per la resolució del vell debat entre aquells qui creien que Catalunya ha de ser un Estat independent i aquells qui pensaven que era possible i desitjable trobar una fórmula satisfactòria de pertinença a Espanya. Des de la transició espanyola hi ha hagut quatre governs dels dos grans partits, i cap dels quatre ha volgut reconèixer la pluralitat nacional de l'Estat i el que això comporta, a diferència de casos com el britànic. Aquells qui han treballat durant dècades per una Espanya federal, doncs, són els qui després de la sentència de l'Estatut tenen més legitimitat moral per plantejar nous camins.

Europa és el nou i vell camí. Els pronunciaments primer de Macià i després de Companys per una República catalana sempre van mostrar la voluntat de compartir sobirania, aleshores en el marc ibèric. I des de la segona guerra mundial, el nostre marc natural de compartir sobirania ha esdevingut l'uropeu, i l'uropeïsm ha trobat en la societat civil catalana i en la majoria dels partits catalans un compromís fort i actiu. Alhora, l'Europa que hem de construir necessitarà reduir la seva tendència a una burocràcia excessiva i fer que els estats membres superin el seu nacionalisme estatal i esdevinguin identitats de projecte inclusives, capaces de generar cohesió social i de dotar a les societats creixentment plurals d'arrels des d'on pertànyer al projecte comú.

Europa és el nou i vell camí. El nostre marc natural de compartir sobirania ha esdevingut l'uropeu, i l'uropeïsm ha trobat en la societat civil catalana i en la majoria dels partits catalans un compromís fort i actiu.

Ja hem entrat al segle XXI, i la idea d'Estat independent i homogeni de fa cent anys, a banda de no ser ja possible, no és tampoc desitjable. Les nostres societats seran progressivament més diverses, i el grau d'interdependència seguirà creixent. En aquest entorn, ens cal una Europa amb institucions democràtiques políticament legitimades, que puguin vetllar pels interessos comuns, amb ciutadans que participin del nou demos, i amb elements comuns com el marc fiscal i financer, el model social, les polítiques migratòries i el desenvolupament racional d'infraestructures que promoguin el creixement.

Ara bé, per suposat, en aquest marc federal els estats seguiran gaudint de graus importants de decisió, tant en polítiques internes que permetin que cadascun triï les estratègies que consideri òptimes per al seu desenvolupament, incloses les polítiques culturals, com en la presa de decisió de la política de la Unió Europea. En ambdós nivells, Catalunya es troba avui amb una capacitat insuficient per a garantir el futur a què pot aspirar com a comunitat política europea. L'exercici del dret a decidir de la societat catalana serà al mateix temps, sens dubte, una contribució al projecte de l'Europa forta i plural que volem.